

פרשת תולדות – YAAKOV: TRUTH IN A MESSY WORLD

Yaakov's midah was Emes. It is also called Tiferes – beauty, because it represents a syntheses and balancing the Avraham's Chesed and Yitzchak's Gevurah¹. It blends the differing colors of Chesed and Gevurah, producing a beautiful new harmony, Tiferes². Yaakov takes the totality of Kedusha produced by the Avos, and consolidates them to give them permanence for future generations³.

The midah of Emes is none other than the Midah of Torah. And so, it makes sense that Yaakov was an איש תם, a יושב אוהלים⁴, seeking to lead a life of peace, truth and Torah study. That was his whole essence. It was not to be.

Truth and goodness are so intertwined, they are almost interchangeable words⁵. In the creation story, G-d sees that each day is good, and this means that it was worthy of existing. The creation as a whole is deemed טוב מאד. And yet, this טוב מאד is only achieved by adding a layer of הסתר פנים and a יצר הרע leading to the Zohar calling this world עלמא דשיקרא. At first glance, it is falsehood, not truth which appears in this world⁶.

Eisav is from עושה – the ultimate man of action⁷, of השתדלות. For Eisav, this-worldly action was an end-in-and-of-itself. Eisav completely separated this world from the next⁸ and hence, (fleeing Lavan,) Yaakov gives him this-worldly gifts that Yaakov genuinely thought belonged to Eisav (even though these too will come back to the Jewish people in the Messianic era)⁹.

Yaakov is born clutching onto the heel of Eisav¹⁰ - on the edges (the heel) of the plane of action¹. However, for Yaakov, this was an expression of his Torah² - הקול קול יעקוב³. יעקוב³.

¹מכתב מאליהו, ח"ב, מדות האבות
מאור ושמש ריש פרשת תולדות: אח"ז בא יעקוב ונעשה מרכבה למדת הרחמים מדה הממוצעת בין השני מדות הנ"ל
But because his Midah was rooted in Rachamim, the balance he achieved was tilted slightly towards the chesed of Avraham rather than the gevurah of Yitzchak:

מאור ושמש שם: והכריע ביניהם והטה כלפי חסד שיכריע קו הימין מדת החסד ושיוכללו החסדים בגבורות ועי"ז נתקיים העולם ועיין ב רמב"ם פ"א מהל' דעות ובשמונה פרקים שזהו המצווה של והלכת בדרכיו

² בעל התני"א באגרת הקודש פי"ב: הנקרא בשם תפארת בדברי חכמי האמת לפי שהיא כלולה מב גוונים לובן ואודם המרמזים לחסד וגבורה ולכן סתם שם הוי" ב"ה שבכל התורה מורה על מדת התפארת כמו שכתוב בזהר.

³ כך שמעתי מהר"י משה שפירא שליט"א – וזהו שונה סוכות לצאן שלו אחרי פגישתו עם עשו.

⁴ בראשית כה כז: ויעקב איש תם יושב אוהלים

⁵ G-d is absolutely good and He is absolutely true and these form one indivisible unity.

⁶ מהר"ל, נתיב האמת, פרק א: הטוב במה שהוא טוב אין ראוי שיהיה בו השקר, ... שהרי כל מעשה בראשית נאמר בכל אחד כי טוב ובסוף הבריאה דהיינו בכלל הבריאה נאמר וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד, כי הוא ראוי שימצא ...[השקר בלתי נמצא ... ואמר כי מריש היה אומר (רבא) כי לית קושטא בעלמא (סנהדרין צ"ז, א'), פ"י כי העה"ז אינו עולם של אמת כלל ובטל האמת בעה"ז וגו'.

⁷ רב צדוק הכהן, ישראל קדושים ס"ז: דשמו מורה על כוחו וענינו דעיקרו במעשים ופעולות והשתדלות בעולם הזה שהוא עולם ההשתדלות ... כי הוא נשתקע בכל קומתו בעשיות גופניות דעולם הזה להיות זה כל חיותו ותכלית כוונתו להשתקע בזה בלבד כי אין לו חיות יותר אלא בעולם הזה עולם המעשה

⁸ ר"י משה שפירא, אפיקי ים סוכות: עמ' לב: דהנה עשו הרשע קוצץ בנטיעות וס"ל שעוה"ז הוא דבר נפרד לגמרי

⁹ אפיקי ים, שם: [יעקוב] מפייס את עשו עי"י שנותן לו מנחה ... והיינו שיעקוב נותן לעשו מה דס"ל לעשו שהוא באמת שלו. ושם בהג"ה שעתידין אוה"ע להחזירו למלך המשיח (בראשית רבה ע"ב)

¹⁰ בראשית כה כז: ואחרי כן יצא אחיו וידו אחזת בעקב עשו ויקרא שמו יעקב ויצחק בן ששים שנה בלדת אתם:

Later, he battled and conquered the Angel of Eisav - all the forces of action - and become Yisrael – כי שרית. Immediately afterwards, the verse tells us that he built a house for himself – i.e. for his internal self, and Sukkot for his sheep – i.e. all his material positions⁴. And then, thinking that he had now reached a level of Shabbos for himself – בקש לישב בשלוחה⁵. But מיד קפץ עליו רוגזו של יוסף – i.e. he had yet to achieve for his progeny a level of being able to defeat the angel, which is a level of being able to engage and unite all of the physical world into one unity. This is indicated by the fact that the angel injured him (i.e. found a weakness) on his thigh – indicative of his children⁶.

And so, Yaakov's life was one long set of challenges, specifically in the area of engaging others in intrigue (dishonesty).

G-d had “thrown truth earthwards”⁷ – His desire was that it would be achieved in all the fog of messy this-worldly situations. Faced with the manipulations of a Lavan and the nefarious designs of an Eisav, Yaakov was to be challenged to emerge with his qualities intact. We see it come through when he approaches total strangers in their own country, and questions their right, as shepherds, to leave work early. This is not a wise thing to do, as then, like now, the Middle East was not a friendly place, but Yaakov's sense of truth is outraged even when one stranger is being dishonest to another. Not naiveté, but a deeper understanding of how to handle the ambiguities when confronted by power struggles, financial manipulation and outright dishonesty – often by people more powerful than oneself – this was the legacy that Yaakov left us.

And this man of truth is born of a righteous mother whose father was a deceiver, her brother was a deceiver, as were the people of her place, a fact the Torah stresses by repeating Rivka's genealogy when reporting her pregnancy⁸.

While yet in Rivka's womb, he fought (and lost) to be born first, as was his right, but was outwitted by Eisav. He had to trick Eisav into selling his birthright⁹, and he had to trick his father on his death-bed into giving him Eisav's blessing¹⁰, feeling that, since he has

¹ היינו כח המעשה והפעולה אוחות בעקב עשו ... ויעקב אחז בעקביים דמדריגה זו
² כי כל קומתו יושב אהלים רק מכל מקום לא המדרש עיקר אלא המעשה והיום לעשותם כתיב (דברים א', י"ז) ואדם לעמל יולד (איוב ה', ז).

³ רב צדוק הכהן, ישראל קדושים ס"ז: ואדם לעמל יולד (איוב ה', ז). ואיתא בסנהדרין (צ"ט ריש ע"ב) איני יודע אם לעמל פה או לעמל מלאכה וכו'. כי גם עקימת שפתיו הוי מעשה אלא שהוא מדריגה אחרונה במדריגת המעשים וכידוע דמלכות פה ... לימוד התורה בפה הרי הוא בכלל מעשה וגם תלמוד תורה היא אחת ממצוותיה של תורה ועדיפא מכולם... וקדושת המעשה שלו היה רק בהקול קול יעקב ובעמל פה.

⁴ רב צדוק, שם: ואחר שניצח לשרו של עשו זכה לשם ישראל כי שרית וגוי (בראשית ל"ב, כ"ח) להשתרר על כל כוחות המעשה ובנה לו בית היינו לפנימיותו עשה דירת קבע. ולמקנהו הם התפשטות כוחות הגופניים והמעשה, סוכות אהל ארעי

⁵ רב צדוק, שם: וזהו שביקש אחר כך לישב בשלוחה היינו במנוחה ושביתה מכל מעשה כקדושת יום השבת שזכה לו מצד עצמו.

⁶ רב צדוק, שם: וזהו שביקש אחר כך לישב בשלוחה היינו במנוחה ושביתה מכל מעשה כקדושת יום השבת שזכה לו מצד עצמו. ... אלא שקפץ עליו רוגזו של יוסף דמצד זרעו עדיין צריך לבירורים שזהו הנגיעה בכף ירך יעקב היינו ביוצאי יריכו

⁷ מדרש רבה, בראשית פ"ח (פיסקה ה) הקב"ה נטל אמת והשליכו לארץ הה"ד (דניאל ח) ותשלך אמת ארצה

⁸ בראשית כה כ-כ
בראשית רבה, סג ד: מה תלמוד לומר ארמי בת תואל הארמי, מה תלמוד לומר אחות לבן הארמי, אלא בא ללמדך אביה רמאי, ואחיה רמאי, ואף אנשי מקומה כן, והצדקת הזו שהיא יוצא מביניהם למה היא דומה לשושנה בין החוחים

⁹ בראשית כה: כט – לד, ושם – לג: ויאמר יעקב השבעה לי כיום וישבע לו וימכר את בכרתו ליעקב: (לד) ויעקב נתן לעשו לחם ונזיד עדשים ויאכל וישת ויקם וילך ויבז עשו את הבכרה:

¹⁰ בראשית כז

bought the Bechora from Eisav, he is in his place and is therefore justified in calling himself, Eisav – the new Eisav, or the Eisav substitute¹.

Here ends our parsha, but not these types of incidences. Next week we read of Yaakov's encounter with the master trickster of them all – Lavan – and how Yaakov out-tricks him in turn to get his pay and steel into the night. He had to appease Eisav when he met him in adulthood after leaving Lavan. Despite his best attempts to outwit Lavan, the latter tricked him into marrying Leah instead of Rachel. Yaakov outwitted him in the end, but had to leave like a thief in the night. Yosef's disappearance, Dinah's abduction and rape, famine and forced exile from the Chosen Land – Yaakov had to deal with these events that were so much against his nature, but he came out with a heightened sense of what truth was all about. It could not have been much comfort to Yaakov that each time he was forced to engage a crooked world he paid the price in full for what he was forced to do².

In fact, Yaakov's name means, by all accounts, "a man who came in ambush and trickery"³, or as Eisav puts it, "he who was destined to trick his brother"⁴ (which even Yitzchak confirms - בא אחיך במרמה). This is not a pretty name to have⁵. Later, his name is to change to ישראל, which means the very opposite of Yaakov - ישר קל - he who is straight with G-d⁶. History was to testify in the end, that what Yaakov took, he took fairly and justly; he is not Yaakov but Yisrael⁷. But, he never loses his first name⁸, despite the fact that G-d Himself comes to confirm the name Yisrael that the Sar of Eisav had bestowed upon him⁹. In fact, although the name Yaakov was meant to be secondary to the name Yisrael¹⁰, he is

¹ כלי יקר בראשית כז לו: את ברכתי לקח וגו'... כי כשאלו יצחק מי אתה והשיב לו אנכי עשו בכורך, ואיך הוציא דבר שקר מפיו הלא שארית ישראל לא ידברו כזב, אלא ודאי שאמר לו אנכי במקום עשו בכורך, שהרי קניתי ממנו הבכורה וא"כ אנכי במקומו

² צדקת הצדיק קפ: וכן יעקוב אבינו עליו השלום (שנתן דורון לעשו) נענש על זה תיכף בצלעתו ברגליו על ידי נתינת מעות לנכרי... וכן כשהאכיל לו עדשים אע"פ שהיה בשביל קניית הבכורה מ"מ נאמר תיכף אחר כך ויהי רעב בארץ על ידי שהאכיל לנכרי בא רעבון לצדיקים אע"פ שהוא לצורך

³ רש"י בראשית לה י: לא יקרא שמך עוד יעקב - לשון אדם הבא במארב ועקבה

⁴ בראשית כז לו: ויאמר הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמים רש"י (לו)... ע"ש סופו שהוא עתיד לעקבני. (וכן בטי"ז) אבן עזרא על בראשית כז לו: ויעקבני - כמו מרמה וכן בעקבה ויתכן היותו מגזרת עקוב הלב. והעקוב הפך המישור: (ועיין בספורנו) (ודעה אחרת להכתב והקבלה שם: אין נראה שיעזי פניו כ"כ לגנות את הבן בפני אביו ולכנותו בשם איש מרמה, לכן נ"ל כי שרש עקב יורה ג"כ לשון עכוב ומניעה)

⁵ רש"י: לה י: לשון אדם הבא במארב ועקבה, גור אריה: כאילו שם יעקב גנאי לו כתב סופר לה י: נ"ל כי שם יעקב מורה על שפלות ודלות.

⁶ כלי יקר, בראשית לה י: שם ישראל ישר אל וגו' וכן בכלי יקר לב כט (ועוד: רש"י לה י: לשון שר ונגיד: אמנם, רוב המפרשים כתבו שישראל הוא לשון שררה, כי שרית עם אלקים.

⁷ רש"י, בראשית לב כט: לא יעקב - לא יאמר עוד שהברכות באו לך בעקבה ורמיה כי אם בשררה וגלוי פנים וסופך שהקב"ה נגלה עליך בבית אל ומחליף שמך ושם הוא מברכך ואני שם אהיה ואודה לך עליהן וזהו שכתוב (הושע יב) וישר אל מלאך ויוכל בכה וגו'

⁸ רמב"ן, בראשית לה י: שקרא את שמו ישראל מוסף על יעקב, לא שיאסר להקרא יעקב: (וכן ברי' בחיי שם)

⁹ המלאך אמר: בראשית לב (כט) ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל הקב"ה אמר: בראשית (לה: י) (תולדות) ויאמר לו אלהים שמך יעקב לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך ויקרא את שמו ישראל:

¹⁰ כלי יקר, בראשית לה י: לא שיעקר שם יעקב אלא יהיה טפל כו

always referred to as Yaakov¹, for this was his life's task. The name Yisrael was to become the name of the Jewish people², after Yaakov became the third in the trilogy of the Avos.

Truth is a concept so easy to understand and so difficult to achieve. At first glance it seems so sensible to make a choice for truth, but Yaakov's story comes to alert us that the reality is much more messy and challenging.

Falsehood, in fact, is easily achieved. One can be very creative with falsehood and there are infinite varieties of lies, but there can be only one truth. The letters שקר are next to each other³, and not even in the right order, for a lie is any old combination strung together. The letters of אמת, on the other hand, span the alphabet⁴, and are in the right order – one has to go through all possibilities before being sure that he has found the truth. Very clever people have spent their whole lives living a lie, sometimes even willing to die for it. How can one know through all the confusion that it is indeed truth which he has discovered?

In the end we can discover truth through all the thickets of confusion because of its lasting quality. Even when it is under great siege, it eventually emerges victorious. Since falsehood by its very definition is unreal, it cannot endure⁵. Sooner or later, the “isms” of various sorts disappear as so much fluff. Moreover, because there can be only one truth, truth reflects unity and oneness, and this in turn is G-d's stamp on the world⁶. (There are 13 letters between each of the letters of אמת, 13 being the numerical value of אחד⁷.)

No one symbolizes a commitment to truth more than Yaakov Avinu. Yaakov had to deal with deception his whole life and very often engage in it himself. Yaakov teaches us when and where deception for the sake of truth can be employed. Drawing the line here is exceptionally complex - the last letter of truth, the ת, is right next to the first letter of falsehood, the ש. There is but a hairsbreadth separating them, separating truth from falsehood⁸.

¹משך חכמה על בראשית פרק לה פסוק י ויקרא את שמו ישראל - הפירוש מפני שלא מצאנו שהשי"ת יאמר בכל התורה על יעקב ישראל רק יעקב וארא אל כו' יעקב בכל מקום שמדבר עליו בעצמו.

²משך חכמה בראשית לה י: רק במקום שמדבר בהשתתפותו אל האומה (נקרא ישראל) כגון בני ישראל או אלקי ישראל וכי"ב.

³מהר"ל, נתיב האמת, פרק א: אותיות שקר הם ביחד כי אין צריך לטרוח אחר השקר ויכול לומר שקרים כמו שירצה

⁴מהר"ל, נתיב האמת, פרק א: אבל האמת לא שכיח, ומפני כך אותיות של אמת מרוחקות עד שאי אפשר שיהיו יותר רחוקים כמו שהתבאר בסמוך ג"כ.

⁵מהר"ל, נתיב האמת, פרק א: בספר משלי (י"ב) שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר. שלמה המלך בא לדבר על מדת האמתית ועל מעלת האמת, כי כאשר האדם דבריו באמת ויושר, אף אם יבאו הכל לחלוק עליו ולבטל האמת ובכח נלחמים עמו עם כל זה האמת נשאר במקומו. והפך זה לשון שקר אין קיום לשקר, וזה שאמר ועד ארגיעה לשון שקר, כלו' השעור היותר קטן שאפשר לומר עליו דהיינו עד יום או חצי יום, ארגיע לשון שקר לשון שבירה כמו רוגע הם וגליו שישבור לשון שקר וכן הרבה, וכך פי' הכתוב ועד ארגיעה לשון שקר הזמן היותר קטן שאפשר לומר עליו עד כך וכך שהוא קצר מאד יהיה נשבר לשון שקר.

⁶מהר"ל, נתיב האמת, פרק א: ובפרק במה בהמה (שבת נ"ה, א') ובפרק בא לו (יומא ס"ט, ב') אמר ר' חנינא חותמו של הקב"ה אמת ע"כ. ...כי אין דבר שהוא אחד רק האמת הוא אחד, ואי אפשר שיהיה האמת שנים ... וכן כל דבר שקר הוא הרבה ... כי לכך אמת חותמו של השי"ת להודיע שהוא אחד. ... לכך נקרא תי"ו מלשון והתוית שהוא לשון סימן וחותם ולכך אמר תי"ו אמת לא א' אמת.

⁷מהר"ל, שם: ועוד כי יש י"ג אותיות מן האי' עד אות אמצעי מן אמת שהוא מ"ם באלפ"א בית"א, וכן יש י"ג אותיות מן המ"ם הפתוחה עד התי"ו באלפ"א בית"א והוא אות אחרון מן אמת, ואחד מספרו י"ג כי האמת הוא אחד לכך בין כל אות ואות מן אמת הוא י"ג במספר אח"ד.

⁸מהר"ל, נתיב האמת, פרק א: והאמת והשקר מחוברים יחד שהרי השי"ן הוא שקר והתי"ו הוא אמת, כי תיכף שירחק מן האמת אף אות אחת תיכף הוא שקר ולכך השקר הוא אצל האמת. ואל יאמר האדם כי אף אם משקר מעט הלא הרוב הוא האמת, שאין הדבר כך כלל רק כאשר סר דבר מעט מן האמת הוא שקר

Further, Yaakov surely had no interest in this world at all except as a vehicle to bring him to the next world¹. Yet, all of Yaakov's 'trickery' appears to further this- worldly aims, as in recovering his due from Lavan or gaining the birthright from Eisav.

The Torah, which is the way in which Truth is brought down to earth, cannot conceivably describe anything which is not true at some deeper level². The word אמת is comprised of the first, middle and last letters of the alphabet: stable, well-based and all-inclusive, giving it permanence and continuity. Falsehood, שקר, is comprised of three letters in a row, and not even in the right order – for any falsehood is as good as the next. The letters of truth are all shaped in such a way that they have a firm base, for truth is eternal. The letters of falsehood are all letters that are top-heavy: ready to fall down³. Only truth, the full truth, can give one access to real life. If we take away one letter of the truth, the א, we are left with the word מת, death⁴. So how could the Torah, the book of Life, include Yaakov's deception of Eisav – a description of a non-truth?

Yaakov achieves a level of Torah where he experiences the equivalent of his own private Maamad Har Sinai.⁵ This allowed him to survive the powerful combination of Eisav and Lavan morally and spiritually unblemished. For the level of Torah is above the natural order that Eisav and Lavan were hurling against him⁶.

Being Deceptive in the Realm of Torah

¹ גר"א מגלת אסתר ע"ד הרמז א א: כי בכל בריה שבעולם הפריה קדמה לפרי כמו יעקוב ועשו יצא עשו ראשון, אף שיעקוב קדם ליצירה מ"מ קדם עשו תחילה לצאת. כי עשו נטל העוה"ז ויעקוב העוה"ב. וקדם ליצירה כי תחילת המחשבה היא סוף המעשה בענין תכלית, ותכלית העוה"ז היא העוה"ב

² רב צדוק הכהן בכמה מקומות

³ והוסיף המהר"ל, נתיב האמת, פרק א: הק' באמצע כי הק' יש לו רגל למטה והכל נסמך עליו והרי השקר נסמך על הקו"ף שיש לו רגל אחד למטה לכך אין לו קיום ועמידה כלל כי אין דבר עומד על רגל אחד

⁴ מהר"ל, נתיב האמת, פרק א: ולכך אם תסיר האל"ף מן אמת אף שהא' הוא אחד בלבד נעשה ממנו מת הפך האמת

⁵ Yaakov himself experienced the equivalent of *Maamad Har Sinai*:

דעת זקנים מבעלי התוספות כח יב ד"ה והנה סולם: סולם בגימטריא סיני שראה דוגמה שעתיד הקב"ה לתת תורה לישראל על הר סיני: מוצב ארצה וגוי וכנגדו בסיני בוער באש עד לב השמים. והנה מלאכי אלוקים: זה משה ואהרן. והנה ד' נצב עליו: זהו שנאמר וירד ד' על הר סיני. ויאמר אני ד': זהו שנאמר אנכי ד' אלוקיך

⁶ Initially, Eisav attempted to join forces with Yishmael by marrying one of his daughters. Shem MiShmuel explains that since Yaakov was the קו האמצעי, Eisav, who was מצד השמאל could only hope to stand up to him by joining with Yishmael who was הימין צד. However, G-d arranged that Yishmael should die just then so that coalition came to naught.

(ועיין בהעמק דבר בהרחב דבר סוף פרשת תולדות שמביא עוד חשבון של עשו איך לנצח את יעקוב על ידי הילוכו לישמעאל וגם הוא כותב שלכן סדר הקב"ה מיתתו של ישמעאל אז)

Nevertheless, Lavan filled in for Yishmael. Yaakov's preparation for this battle was to immerse himself in Torah, for no less than 14 years, in the Yeshiva of Shem and Ever. Yaakov was now totally 'Torah':

לכל תהיה לו שום מציאות אלא תורה... ע"כ התורה שהיא למעלה משבעת ימי הבנין מגבהתו ומרוממתו על כל מה שנברא בשבעת ימי בראשית... [ולכן] שוב אינו מתיירא מן הכישוף [של לבן]

Our Parsha begins with the words ויצא יעקוב מבאר שבע Beer Sheva, says the Zohar, means Binah, that which is above the seven days of the natural order. So great is Yaakov's power of Torah, that the very stones under his head yield to this higher unity and join together.

(שם משמואל שנת תרע"ג דף שכו קטע המתחיל במד"ר)

Three times, Yaakov is caught having to deal with Eisav on the birthright. He is born after Eisav, though clutching his heels. (And the Gra, Malbim and the Shem Mishmuel all point out that the purpose of something always comes at the end¹.) He then ‘buys’ the birthright for a pot of lentil soup. Finally, he ‘steals’ the blessings that Yitzchak wants to give to Eisav.

From this last incident we learn that deception is sometimes unavoidable. Yaakov is forced into a situation to take the blessings which are truly his all along². However, there are clear rules of deception. Firstly, there must be no choice, no conceivable way of achieving this through honest means. Secondly, one has to feel great pain at not being able to be absolutely truthful. Thirdly, one has to minimize the deception. Fourthly, one has to know that despite following all the rules there will still be a spiritual price to be paid.

Yaakov engages in this final act of clear deception with the greatest reluctance:

כז יב: אולי ימשנו אבי

he says to his mother, and the Kesav VeKabala shows that this language means that he was hoping his father would reveal the deception and that he, Yaakov, would not get away with it³.

Midrash Rabbah says that Rivka had to force Yaakov, backed by the full force of her prophecy⁴, crying and bent over, to go along with the deception

בראשית רבה: וילך ויקח ויבא לאמו – אנוס וכפוף ובוכה⁵

Even then, as the Kesav VeHakabala points out, Yaakov deliberately does things slowly. Faced with the great urgency of going into his father before Eisav returns, it seems as if he is trying to fail. This is in stark contrast to other situations like Avraham when he ran out

¹גרי"א מגלת אסתר ע"ד הרמז א א: כי בכל בריה שבעולם הפריה קדמה לפרי כמו יעקוב ועשו יצא עשו ראשון, אף שיעקוב קדם ליצירה מ"מ קדם עשו תחילה לצאת. כי עשו נטל העוה"ז ויעקוב העוה"ב. וקדם ליצירה כי תחילת המחשבה היא סוף המעשה בענין תכלית, ותכלית העוה"ז היא העוה"ב

²כז לג: ויחרד יצחק ... ויאמר ... גם ברוך יהיה רש"י: שלא תאמר אילולי שרימה יעקוב לאביו לא נטל את הברכות לכך הסכים וברכו מדעתו (עיין רש"י פסוק לו) לג ט (פרשת וישלח): ויאמר עשו יש לי רב אחי יהי לך אשר לך רש"י: כאן הודה לו על הברכות

³הכתב והקבלה: אולי ימשנו אבי. היה לו לומר פן ימשני, כי לשון פן ישמש כשאין המדבר חפץ במציאות הדבר, כמו פן ישלח ידו, פן נפוץ ע"פ כל הארץ, פן יקראנו אסון, ואם היה חפץ שלילת המשוש הול"ל פן ימשני, מזה נראה כי יעקב איש התמים לא היתה דעתו נוחה לבטל רצון אביו, והיתה ניחא ליה שיברך אביו לאשר יחפוץ לברכו, והיה מקוה ומיחל בבטול השתדלותו בזה, לכן אמר לשון אולי דלשון זה ישמש כשהמדבר יקוה קיום דבריו, כמו אולי יחנן, אולי ישא פני. עמ"ש בחיי שרה כ"ב ל"ט אולי לא תאבה האשה. והרמב"ן אמר, שלא חשש יעקב שימשהו אביו בכונה להכיר אותו, כ"א אולי יקרב יצחק אליו לנשק לו או לשום ידו עליו, כדרך חבת האב אל בנו, ובמשמוש זה ימצאהו חלק. לדבריו מלת אולי נכון בפשוטו:

And he was happy with the idea that his father would bless whomever he wished to bless, and he hoped and prayed that this attitude would be considered as if he had reached a level of bitul hishtadlus (even though he did a lot of hishtadlus to gain the blessings).

Bitul Hishtadlus is a level of Bitachon where G-d no longer needs to hide Himself by allowing us to think that our actions are the cause of things.

⁴כז יג: ותאמר לו אמו עלי קללתך בני אך שמא בקלי ולך קח לי ותרגם אונקלוס: עלי אתאמר בנבואה

⁵מובא בהכתב והקבלה כז יד בסוף עיין דבריו במלאו בהארה בהמשך

The Radak explains that the verse has 3 ו (and-and-and) connoting Vay-Vay-Vay – i.e. reluctance and misery

to meet the three malachim¹, ran to Sarah to tell her and urged her to hurry, and rushed to prepare the food². Similarly, we read this of Eliezer when he saw Rivka, (כד יז) וירץ העבד, לקראתה, and Rivka in turn, ותמהר ותער כדה אל השקת, לקראתה³. Yet no such words are written by Yaakov³. Once he enters to his father, he desperately tries to minimize the element of deception by being extremely careful with his words so that as much truth as possible is maintained⁴. And all the time he is in great pain that such a thing has to be done at all. Someone who does not feel the pain of deception cannot even begin to think about doing such a thing.

Later, Yaakov himself is taken in. Despite anticipating this and taking steps to avoid the deception, Leah masquerades as Rochel just as Yaakov masqueraded as Eisav. In the words of one meforash: Providence wished that Yaakov be reminded of his own supplanting of his brother. Both Rochel and Leah, his chosen wives, cooperate in the deception. There is no one left in his immediate environment, it seems, who can be trusted to be honest, open and straight. Leah defends her behavior as Midah Keneged Midah⁵, and Lavan says: "In our country we do not take the rights of the firstborn as you did"⁶.

כט כו: ויאמר לבן לא יעשה כן במקומנו לתת הצעירה לפני הבכירה⁷

Yaakov is to be thrust into the hands of the master manipulator, a man whose very name, Lavan, denotes the whitewashing of reality so that half-lies and untruths could all be coated with the glossy look of truth. From the very first meeting, day in and day out, a thousand manipulations a day – Yaakov faces his world.

לא ז: ... והחליף את משכרתי עשרת מנים⁸

¹ יח א: ... וירא וירץ לקראתם ...

² יח ו: וימהר אברהם האהלה אל שרה ויאמר מהרי ... (ז) ואל הבקר רץ אברהם

³ הכתב והקבלה כז יד: וילך ויקח ויבא. אין ספק שהיתה הברכה חביבה על יעקב, וכאשר ראה שהשעה דחוקה ובמעט התמהמהות ישוב עשו מן השדה ויבא את המטעמים לאביו, והיה לו ליעקב למהר ולהזדרז בהבאת הגדיים לאמו, ובפרט לקיים מצות אמו, וא"כ הוי לי לקרא להזכיר מלה דזירוזא. כאמור באברהם וירץ לקראתם, ובאליעזר וירץ העבד לקראתה, וברבקה ותמהר ותורד כדה, ותמהר ותער אל השוקת, אף כאן ביעקב היה ראוי לומר וירץ ויבא לאמו ולא אמר קרא כן רק וילך ויקח, זה יורה שלא היה מזדרז בדבר להיותו כמרמה את אביו רק לבו אנסו לעשות רצון אמו. וכדברי רבותינו במדרש רבה וילך ויקח ויבא, אנוס וכפוף ובוכה

⁴ כז יט: ויאמר יעקוב אל אביו אנכי עשו בכרך
רש"י: אנכי המביא לך ועשו בכורך
כז כד: ויאמר האתה זה בני ויאמר אני
רש"י: לא אמר אני עשו אלא אני

⁵ תנחומא ויצא: כל הלילה היתה עושה עצמה כרחל, כיון שעמד בבוקר והנה היא לאה. אמר לה: בת רמאי למה רמית אותי אמרה לו ואתה למה רמית אביך כשאמרלך (בראשית כז כא): האתה זה בני עשו. אמרת לו אנכי עשו בכורך ואתה אומר למה רימתני ואביך לא אמר עליך בא אחיך במרמה

⁶R Eliezer Ashkenazi, *Maaseh HaSh-m*- explaining why Lavan adds the words, במקומנו.

⁷ The cynicism of which is later to be revealed:

לא יד: וטען רחל ולאה ותאמרנה לו העוד לנו חלק ונחלה בבית אבינו. (טו) הלא נכריות נחשבנו לו כי מכרנו ויאכל גם אכול את כספנו

⁸ היינו מאה פעמים – עיין רש"י

But Yaakov remains faithful and true through all this. He doesn't do it by quietly withdrawing to live the honest life. Rather, he remains honest in the thick of daily deception, cheating and downright nastiness. He says to his wives:

לא א: ואתנה ידעתן כי בכל כחי עבדתי את אביכם¹.

And when Yaakov finally makes up his earnings by taking all the spotted and striped sheep, although he has to be cunning, he remains totally honest. The deal is agreed upon in advance and Lavan goes so far as to hide any spotted or striped sheep so that Yaakov will again come out empty handed². Yaakov shows that a person often has to be cunning to remain truthful – that איש תם יושב אוהלים does not mean someone who is naive and can be taken in. Rather, it refers to someone who will act in the most straightforward fashion which this messy world allows in order to achieve Emes. Such messiness means, as the Torah testifies, that:

לא כ: ויגנוב יעקוב את לב לבן הארמי על בלי הגיד לו כי בורה הוא³

And Rochel, who started out her relationship with Yaakov by fooling him, uses those same effects in the cause of Monotheism:

לא יט: ... ותגנוב רחל את התרפים אשר לאביה

Yaakov's final showdown is in next week's Parsha, when he first confronts Eisav's שר, and then Eisav himself.

ויאמר אליו מה שמך ויאמר יעקוב ויאמר לא יעקוב יאמר עוד שמך כי אם ישראל
כי שרית עם אלוקים ועם אנשים ותוכל

The Malach asks Yaakov his name not because the Malach does not know it, but to get him to define himself as Yaakov, the one who comes to confront the trickery of this world in slyness. Yaakov is asked to recognize the messiness of his mission of truth in this world and is shown, by his new name Yisrael, that he has overcome the falsity of this world to achieve a higher level of truth. Or, as Rashi gloriously puts it: *No longer will you be called Yaakov – one whose blessings come to you in a round about way and with deception – rather (you will be called Yisrael) – someone who receives the blessings openly and in a princely fashion (בשררה)*. (Yisrael is here interpreted as *he will be a prince to G-d*⁴).

Only G-d is perfectly true. Anything else can always be swept into falsehood, for they have no intrinsic reality that guarantees their existence. All of creation could just as well not be as it could be, similar to falsehood, which is but an optional invention of its maker.

¹וכן בנוגע לשמירת המצוות כתוב לב ה: ... עם לבן גרתי ... ופירש רש"י שם: דבר אחר גרתי בגימטריא תרי"ג כלומר אם לבן הרשע גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים ובהמשך אמר יעקוב ללבן (לא לח): זה עשרים שנה אנכי עמך רחליך ועזיך לא שכלו ואילי צאנך לא אכלתי (לט) טרפה לא הבאתי אליך אנכי אחטנה מידי תבקשנה גנבתי יום וגנבתי לילה (ט) הייתי ביום אכלני חרב וקרח בלילה ותדר שני מעיני.

²רמב"ן ל לו: כיון שהסכימו להיות שכרו באלה היה רשאי לעשות כל מה שיוכל להולידם כן

³Lavan, ever alert to take advantage of the situation says:

לא כו: ויאמר לבן ליעקב מה עשית ותגנב את לבבי ותנהג את בנותי כשביות חרב

⁴לא יעקוב: לא יאמר עוד שהברכות באו לך בעוקבה ורמייה, כי אם בשררה וגילוי פנים, וסופך שהקב"ה נגלה עליך בבית אל ומחליף את שמך

Ultimate truth is not optional, though, it represents what has to be – what has to be true. The closest being on earth to ever achieve this was Yaakov Avinu¹.

In a messy world of deception Yaakov stays true and deserves, as a result, to become the third of our three forefathers. Avraham Avinu specialized in giving, on the right side of the spectrum. Yitzchak did the opposite and perfected Gevurah, on the left side. Yaakov Avinu does not tend towards any particular direction or towards a specific thing. Rather, his trait of Torah combines the two extremes together in a middle path. This is the trait of truth, to choose whatever is true on whichever side it might fall².

¹מהר"ל, נתיב האמת, פרק א: כל הנמצאים אף על גב שכולם ברא הש"י באמת מ"מ יש בהם בחינה שהם נוטים חוץ מן האמת, שהרי כל הנמצאים אפשרים מצד עצמם ואינם מחויבים, אבל הש"י מחויב המציאות, וכבר התבאר כי ההפרש שהוא בין האמת והשקר שהאמת הוא נמצא לגמרי והשקר אין לו מציאות כלל

²מהר"ל, נתיב האמת, פרק א: ושני אלו היה בחשקם נטייה לאיזה צד ביחוד אבל יעקב אבינו ע"ה מדתו חשק מעורבב לא לאיזה צד ודבר פרטי רק לשני הקצוות יחד והוא הולך בקו האמצעי שהוא מדת האמת לבחור בכל דבר האמת אם לצד זה אם לזה: